

สรรค์สร้างแนวทางใหม่

งานก่อสร้างอาคารสำนักงานใหญ่หลังใหม่ของบริษัทปูนซิเมนต์ไทย บริเวณแขวงบางซื่อ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เพื่อให้เป็นศูนย์รวมการบริหารงานของบริษัทและบริษัทในเครือซิเมนต์ไทยรวมทั้งบริษัทที่ปูนซิเมนต์ไทยถือหุ้นและมีส่วนในการบริหารได้เริ่มต้นในสมัยที่จอมพลถนอม ชูธรรมกุล เป็นผู้จัดการใหญ่ โดยได้ดำริให้จัดทำแผนแม่บทไว้ พร้อมทั้งได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้น เพื่อกำหนดหน้าที่ที่พิจารณาถึงหลักการต่าง ๆ เช่นเมื่อมีความรู้ซึ่งกำหนดว่าจะต้องบรรจุพนักงานได้ประมาณ 1,000 คน และงบประมาณค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะอยู่ในวงเงินราว 235 ล้านบาทซึ่งส่วนหนึ่งจะได้มาจากการขายสำนักงานที่ดินบนพลโยธิน เป็นต้น ครั้นเมื่อคุณจารึก ฐิตะปณฺธิ ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้จัดการใหญ่ของบริษัทก็ได้สานต่อแนวความคิดและแผนแม่บทนี้เพื่อให้การดำเนินงานในเรื่องนี้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ดังนั้นเมื่อหลักการต่าง ๆ ได้รับอนุมัติจากฝ่ายจัดการและคณะกรรมการของบริษัทเรียบร้อยแล้ว งานก็ก้าวมาถึงขั้นของการประมวลแบบก่อสร้าง ซึ่งวิธีการของการดำเนินงานในเรื่องนี้ได้กลายเป็นแบบอย่างให้กับสถาปนิกและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งราชการและเอกชน ยึดถือและนำไปใช้ปฏิบัติหลายแห่งในปัจจุบัน

บริษัทปูนซิเมนต์ไทย มีความภาคภูมิใจเป็นพิเศษที่ได้เป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์แนวทางใหม่ของการประมวลแบบก่อสร้างขึ้นในประเทศไทย กล่าวคือนอกจากบริษัทจะได้ยึดถือหลักการของสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์อย่างเคร่งครัดแล้วยังได้วางหลักการและวิธีการต่าง ๆ ในการจัดประกวดเพิ่มเติมขึ้นอีกหลายประการเช่น

ประการแรก จัดตั้งคณะกรรมการตัดสินการประกวดแบบขึ้นเป็นพิเศษจากบุคคลภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ครึ่งหนึ่งและบุคคลภายในบริษัทอีกครึ่งหนึ่ง แต่มีเงื่อนไขว่ากรรมการทั้งหมดจะต้องเป็นจำนวนคี่ สำหรับบุคคลภายนอกนั้นทางบริษัทได้เรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากที่ต่าง ๆ อาทิ พลเรือตรี ประจวบ ทอกล้ำ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งนายพลอากาศมณฑลอุดร ให้มาทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการ คุณพล จุลเสถา ผู้อำนวยการกองแบบแผน กรมโยธาธิการ และ ดร. เกียรติ จีระกุล หัวหน้าภาควิชาผังเมืองคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นกรรมการ

ประการต่อมา กำหนดวิธีการในการยื่นของประกวดแบบที่ครอบคลุมรัดกุมโดยคณะกรรมการไม่มีโอกาสทราบว่าจะแบบแต่ละแบบนั้นเป็นของใครหรือของบริษัทใด ทั้งนี้เพื่อป้องกันการเกิดอคติหรือเกิดความลำเอียงในการพิจารณา นำมาระบุชื่อหรือเครื่องหมายใด ๆ ของผู้ยื่นแบบ หรือของบริษัทที่ส่งถึงกลั่นกรองแบบ การรับแบบที่ทางที่กำหนดให้ใช้วิธีจับสลากเลือกหมายเลขประจำซอง เมื่อได้หมายเลขแล้วก็ใส่ลงในซองเพื่อป้องกันมิให้มีใครทราบว่าจะละของหมายเลขอะไร และเป็นของใคร นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้ผู้เข้าประกวดไม่ต้องลงดีโนแบบ ซึ่งอาจสร้างภาพหลอนขึ้นมาได้ด้วย

ประการที่สาม กำหนดหลักเกณฑ์การให้คะแนนโดยจัดลำดับความสำคัญเป็นประเด็น ๆ ไป โดยมีแนวความคิดในการออกแบบอาคารว่าจะต้องคำนึงถึงการให้พื้นที่ให้เป็นประโยชน์ต่อการใช้สอย มีความคล่องตัวในการจัดสำนักงาน ประหยัดพลังงาน มีโครงสร้างในการก่อสร้างที่ประหยัด มีความปลอดภัยและที่สำคัญก็คือจะต้องมีลักษณะที่สะท้อนถึงความเป็นอยู่อย่างไทย ๆ

จากมติใหม่ของการประกวดแบบที่บริษัทได้กำหนดขึ้นนี้ ได้เป็นที่ยอมรับและแพร่หลายออกไปสู่ภายนอกอย่างกว้างขวาง คุณหญิงศักดิ์ วายภาพ ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่สถาปนิกโครงการก่อสร้างอาคารสำนักงานใหญ่แห่งนี้ได้เล่าให้ฟังอย่างภาคภูมิใจว่า

"จากวิธีการที่กำหนดขึ้นนี้ ในที่สุดเราก็ได้ชนะการประกวดแบบคือบริษัทดีไซน์ 103 และเมื่อพิจารณาถึงผลการให้คะแนนของคณะกรรมการเป็นรายบุคคล ก็ปรากฏว่า คณะกรรมการ 6 ใน 7 ท่านให้บริษัทนี้มาเป็นที่หนึ่งซ้ำแล้วซ้ำกัน และต่อมาปรากฏว่าคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ยึดถือวิธีการในการพิจารณาตัดสินและผลการประกวดนี้ไปจัดนิทรรศการ ซึ่งทำให้ผู้อื่นได้รับทราบเป็นวงกว้างออกไป มหาวิทยาลัยศิลปากร ก็มานำเอาไปแสดงนิทรรศการด้วย เพื่อที่สถาปนิกหลายแห่งจะเริ่มใช้วิธีการนี้ และที่น่าชื่นใจอย่างยิ่งก็คือ กองบัญชาการทหารสูงสุดซึ่งมีโครงการประกวดแบบอนุสรณ์สถานแห่งชาติเพื่อจะก่อสร้างแถว ๆ ตอนเมืองก็ใช้วิธีที่คล้ายคลึงกับของบริษัทเช่นกัน"

สำหรับบริษัทปูนซิเมนต์ไทย อาคารสำนักงานใหญ่แห่งนี้ นอกจากจะเปรียบเสมือนมีจิตนัยของการก้าวมันสู่ยุคใหม่ของบริษัทและเครือซิเมนต์ไทยแล้ว ยังเป็นอนุสรณ์ของการสรรค์สร้างแนวทางใหม่ในการประกวดแบบการก่อสร้างซึ่งจะเป็นตัวอย่างที่ดีงามสืบทอดต่อไปในอนาคตอีกด้วย

(ซ้าย) พิธีวางศิลาฤกษ์อาคารสำนักงานใหญ่หลังใหม่ พ.ศ. 2525 (บน) การก่อสร้างใกล้แล้วเสร็จ